



DET KONGELIGE  
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

## HØRINGSNOTAT

# FORSLAG TIL NY FORSKRIFT OM OMSETNING AV BØKER

Høringsfrist 1. desember 2023

# 1 Om høringsnotatet og forskriftsforslaget

Ny boklov ble vedtatt av Stortinget ved lov 12. juni 2023, jf. lovvedtak 110 (2022-2023) og sanksjonert 16. juni 2023. Bokloven inneholder flere obligatoriske bestemmelser som omfatter alle norske utgivere og forhandlere av bøker i det norske bokmarkedet. For å sikre en lov som ivaretar hensyn til utvikling og nyskaping i bokbransjen, regulerer loven både de overordnede prinsippene og gir hjemmel til å fastsette forskrift om mer detaljerte vilkår. I dette høringsnotatet foreslår Kultur- og likestillingsdepartementet forskrift som er nødvendig for at den nye bokloven skal kunne tre i kraft.

Departementet tar sikte på at bokloven med tilhørende forskrift, skal tre i kraft 1. januar 2024.

Forslaget § 1 unntar selvpublisister som omsetter egne bøker til sluttkunde fra boklovens bestemmelser om skaffe- og leveringsplikt og tilbuds- og leveringsplikt (bokloven §§ 6 og 7). Begrunnelsen for å unnta nevnte aktører er at pliktene i bokloven §§ 6 og 7 vil kunne få urimelige store negative konsekvenser for selvpublisister dersom de omfattes. Forslaget er forankret i innspill fra små aktører i forbindelse med høringen av boklovforslaget.

Forslaget § 2 gir forhandler anledning til å gi bibliotek inntil 20 prosent rabatt på bøker i fastpris. Forslaget § 3 gir forhandler anledning til å gi sluttkunde rabatter ved kjøp av større kvantum av bøker i fastpris. Forslaget § 4 gir utgivere og forhandlere anledning til å inngå avtaler om rabatter ved samtidig salg av papirformat og digitalt format av samme bok, såkalt tittelrabatt av bokprodukter. Forslaget § 5 fastsetter et forbud mot å gi bort bøker i fastpris gratis. Forslaget er nødvendig for å sikre at bestemmelser om fastprisen ikke omgås. Bestemmelsene er i all hovedsak videreføring av gjeldende rett og praksis. Departementet foreslår videre et snevert unntak fra nevnte forbud for forhandlere som selger serieromaner i papirformat gjennom abonnement, ved at forhandler kan gi sluttkunde gratis førsteeksemplar av en serieromar i papirformat ved abonnementskjøp.

Forslaget § 6 gir utgiver anledning til å sette ny fastpris på reelle nyutgivelser av en bok som ikke lenger er bundet av fastpris. Forslaget er en videreføring av gjeldende rett og praksis.

Forslaget § 7 fastsetter overgangsbestemmelser for bøker i fastpris etter gjeldende bokavtale, herunder at for bøker som er i fastpris i henhold til gjeldende bokavtale av 1. januar 2017 § 2.1 ved lovens ikrafttredelse, fortsetter fastprisen å løpe etter bokavtalen frem til og med 30. april 2024. For bøker som gis ut etter lovens ikrafttredelse gjelder bestemmelsene i bokloven og bokforskriften. Forslaget § 8 fastsetter at forskriften trer i kraft 1. januar 2024.

Boklovens øvrige forskriftshjemler foreslås ikke benyttet i denne omgang. Dette gjelder bokloven § 4 andre ledd som gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om særlige tilfeller hvor leverandør pålegges å tilby fremforhandlede normalkontrakter til forfattere, illustratører og oversettere. Departementet kan på nåværende tidspunkt ikke se noe behov for en nærmere forskriftsregulering av normalkontraktenes anvendelse. Det vises i denne forbindelse til at det er bred tilslutning til normalkontrakter i bokbransjen.

Forskriftsregulering av betalings-, frakt-, og leveringsbetingelser med hjemmel i bokloven § 10 andre ledd foreslås heller ikke nå. Betalings-, frakt-, og leveringsbetingelser har nær

sammenheng med regulering av innkjøpsrabatt fra utgiver til forhandler, jf. bokloven § 12. Departementet viser i denne forbindelse til Stortingets anmodningsvedtak nr. 801 av 12. juni 2023 (Innst. 461 L (2022-2023)), hvor det bes om at regjeringen gjennomfører en ekstern gjennomgang av avanseregulering for å avstemme de ulike innspillene fra bokbransjen, før bestemmelsen i bokloven § 12 settes i kraft. Nærmere fastsettele av størrelsen på innkjøpsrabattene i henhold til forskriftshjemmelen i § 12 første ledd andre punktum vil derfor gjennomføres på et senere tidspunkt etter at loven har trådt i kraft. Departementet anser det derfor som hensiktsmessig å avvente vurderingen av behovet for regulering av betalings,- frakt- og leveringsbetingelser. Det vises videre til at gjeldende frakt,- og leveringsbetingelser i bokavtalen mellom Den norske Forleggerforeningen og Den norske Bokhandlerforening forventes revidert etter at bokloven trer i kraft, da nevnte betingelser ikke er justert de siste årene. Vurderingen av behovet for å fastsette deklarasjonelle bestemmelser og betalings,- frakt- og leveringsbetingelser bør derfor også avventes til nye avtalebaserte betingelser er fastsatt mellom partene.

Departementet foreslår heller ikke nærmere regulering av rabattsatser og retur-betingelser for litteraturabonnementene, jf. forskriftshjemmelen i bokloven § 8 tredje ledd. Også her vil det være hensiktsmessig å avvente nærmere regulering til etter at bokloven har trådt i kraft.

## **2 Om bokloven**

Bakgrunnen for bokloven er regjeringserklæringen fra høsten 2021, Hurdalsplattformen, som sier at «regjeringa vil leggje fram ei boklov som sikrar fastprissystemet». Loven har som mål å legge til rette for at det skapes en mangfoldig litteratur på bokmål, nynorsk, samiske språk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes, og at denne litteraturen er tilgjengelig for alle i Norge. De ulike bestemmelsene i loven og andre litteraturpolitiske tiltak vil virke sammen for å oppnå disse målsettingene.

Boklovens bestemmelser tar utgangspunkt i gjeldende rammevilkår for bokomsetning, slik disse er fastsatt i forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 for samarbeid ved omsetning av bøker og gjennomført i den gjeldende bokavtalen mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening. Aktørene i bokbransjen ivaretar sentrale språk- og litteraturpolitiske målsettinger som krever langsiktighet. Bokloven vil etter departementets vurdering bidra til å sikre mer stabile rammevilkår enn gjeldende regulering. Videre er lovfesting av rammevilkårene for språk og litteratur blitt stadig mer vanlig i andre europeiske land.

Loven gjelder for omsetning av skjønnlitteratur, sakprosa, fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning. Dette gir en bredde som til sammen bygger opp under målsettingen i formålsparagrafen om at loven skal bidra til kultur- og kunnskapsformidling.

Videre har loven et nasjonalt virkeområde og gjelder for bøker utgitt av norsk utgiver for salg gjennom norsk forhandler, men ikke for bøker som selges til sluttkunde i en annen stat.

Loven inneholder flere obligatoriske bestemmelser som skal omfatte alle norske utgivere og forhandlere av bøker i det norske bokmarkedet. En av de sentrale bestemmelsene i loven er obligatorisk fastpris i tolv måneder for hvert publiseringsformat som utgis av den enkelte

boka. Fastprisordningen gjelder for alle aktører, styrker økonomien i hele bokbransjen og sikrer forutsigbare rammevilkår for forfattere, forlag (utgivere) og bokhandler (forhandlere). Dette gir igjen et økonomisk grunnlag for å produsere mangfold, bredde og kvalitet. Videre tydeliggjøres det i loven at e-bøker og digitale lydbøker i fastpris ikke skal kunne strømmes i strømmetjenester før fastprisperioden for det respektive formatet er utløpt, i samsvar med gjeldende praksis.

Bokloven inneholder også regulering av det voksende lydbokmarkedet, herunder bestemmelser om tilbuds- og leveringsplikt for eksemplarsalg av lydbøker som utgivere har gjort tilgjengelige i en distribusjonstjeneste. Dette innebærer blant annet at strømmetjenestene må tilby eksemplarsalg av lydbøker i sine tjenester. Reguleringen har til hensikt å sikre forbrukerne enkel tilgang til alle lydbøker uavhengig av hvilken strømmetjeneste de bruker og forhindre at lydmarkedet undergraver forfatter- og forlagsøkonomien. Videre er det fastsatt en plikt for forhandlere og utgivere til henholdsvis å skaffe og levere fysiske bøker, samt en lovfesting av adgangen til å samarbeide om forskjellige typer litteraturabonnement, om frakt- og leveringsbetingelser og om felles salgsperioder på bøker. Loven inneholder også en bestemmelse om at representanter for forfattere, illustratører og oversettere kan samarbeide med utgivere om normalkontrakter som inneholder bestemmelser om honorar- og provisjonssatser.

Departementet foreslo i Prop. 82 L (2022–2023) en regulering av avanse, det vil si regulering av rabatten som kan gis i forhandling av innkjøpsavtaler mellom utgivere og forhandlere. Forslaget må sees i sammenheng med et mål om å sikre likebehandling i et marked med få aktører på forhandlersiden og stor grad av vertikal integrasjon der forlag eier bokhandler. Som nevnt ovenfor under pkt. 1 vil regjeringen gjennomføre en ekstern gjennomgang av avanseregulering for å avstemme de ulike innspillene fra bokbransjen før bestemmelsen om avanseregulering i bokloven § 12 settes i kraft.

### **3 Departementets vurdering og forslag**

#### **3.1 Forslag til bestemmelser om unntak for visse aktører**

##### **3.1.1 Bakgrunn**

Bokloven er obligatorisk for aktørene i bransjen og omfatter grunnstammen av det som tilbys leserne av norsk litteratur. Bokloven § 3 sjettede ledd gir en forskriftshjemmel som åpner opp for at bokloven §§ 5, 6, 7 og 11 helt eller delvis ikke skal gjelde for utgivere og forhandlere dersom bestemmelsene får urimelig store negative konsekvenser for disse aktørene. Som uttalt på s. 38 i Prop. 82 L (2022–2023) kan forslaget om plikt til å skaffe og levere alle bøker som er gjort tilgjengelige, være vanskelig å gjennomføre for blant annet selvpublisister som fungerer som både forlag og bokhandel uten å ha dette som hovedgeskjeft, samt de minste forlagene. Av den grunn kan det være behov for å unnta for eksempel historielag og lokale utgivere fra blant annet leveringsplikt. Dette er aktører som kan gi ut bøker med ideelt formål, beregnet for et avgrenset lokalt marked. Videre uttalte departementet på s. 39 i proposisjonen

at det også kan være fornuftig å vurdere unntak for de minste samiske og kvenske forlagene med få utgivelser og der språket innebærer et svært avgrenset marked, samtidig som departementet understreket behovet for ytterligere innspill i forbindelse med høring av forskriften.

### **3.1.2 Departementets forslag**

Bokloven § 7 første ledd fastsetter en plikt for forhandler som tilbyr digitale lydbøker til å tilby eksemplarsalg av alle lydbøker som er tilgjengelige i en distribusjonstjeneste. Tilbudsplikten vil etter departementets vurdering kunne medføre urimelig store negative konsekvenser for små, hobbybaserte aktører som ikke omsetter bøker profesjonelt, både av økonomisk og praktisk art. Dette gjelder i hovedsak privatpersoner som utgir selvpubliserte lydbøker med ISBN-nummer og kun selger disse til forbruker via privatpersonens eget nettsted. Vedkommende vil omfattes av tilbudsplikten etter bokloven § 7, og vil måtte tilby alle tilgjengelige lydbøker for eksemplarsalg via sin nettside.

Departementet er også av den oppfatning at selvpublisister som omsetter egne utgivelser i papirformat som kjernevirksomhet, og dermed omfattes av skaffeplikten i bokloven § 6 første ledd, vil kunne oppleve urimelige store negative konsekvenser dersom disse pålegges å skaffe sluttkunde enhver tilgjengelig papirbok som er gjort tilgjengelig i en distribusjonstjeneste for salg av bøker. Dette vil særlig gjelde små aktører som omsetter bøker fra privat utsalgssted, for eksempel historelag eller tilsvarende, beregnet for et avgrenset lokalt marked.

Forhandler som ikke har omsetning av papirbøker som kjernevirksomhet, vil uavhengig av unntaksbestemmelsen ikke omfattes av bokloven § 6 første ledd.

Departementet foreslår i lys av det ovennevnte å unnta selvpublister som omsetter lydbøker og papirbøker til sluttkunde fra bokloven §§ 6 første ledd og 7 første ledd. Med selvpublisist menes en utgiver som kun utgir egne bøker på eget forlag.

Formålet med unntaksforslaget er ikke at større aktører som opererer profesjonelt skal unntas fra skaffeplikten og tilbudsplikten i bokloven §§ 6 og 7. Departementet vil derfor følge med på den fremtidige praksisen av forslaget og fortløpende vurdere hvorvidt det er behov for å gjøre justeringer i bestemmelsens ordlyd. Det kan blant annet tenkes at det vil være behov for å sette en grense for antall eksemplarer av en bok som kan selges for å komme inn under denne unntaksbestemmelsen.

## **3.2 Forslag til bestemmelser om rabatter til sluttkunder**

### **3.2.1 Bakgrunn**

Bokloven § 5 femte ledd fastsetter at departementet gir forskrift om vilkår for forhandlers anledning til å gi kvantumsrabatter til sluttkunde. Sluttkunde er nærmere definert i bokloven § 2 bokstav d, og omfatter enhver som kjøper eller på annen måte betaler for tilgang til bøker til andre formål enn videresalg.

I bokavtalen § 2.2 er det avtalt at det ved salg til bibliotek kan gis inntil 20 prosent rabatt. I tillegg er det åpnet for en skalert kvantumsrabatt, med 20 prosent for kjøp fra 50 til 199 eksemplarer av samme bok, og fri rabatt ved kjøp av over 200 eksemplarer av samme bok.

### **3.2.2 Departementets forslag**

#### **3.2.2.1 Kvantumsrabatter**

Departementet foreslår å ta utgangspunkt i gjeldende bokavtale § 2.2 andre ledd, som åpner opp for inntil 20 prosent rabatt til sluttkunde ved kjøp av 50 til 199 eksemplarer av samme bok, og fri rabatt ved kjøp av 200 eller flere eksemplarer av samme bok.

Nevnte rabattsatser er godt innarbeidet i bransjen og departementet ser ikke at det foreligger noe behov for å gjøre endringer på nåverende tidspunkt. Kvantumsrabatter er særlig viktig for gave- og bedriftsmarkedet, og unntakene er vesentlige for en del typer bokproduksjon, for eksempel lokalhistorie, bedriftshistorie eller samarbeidsprosjekter.

Departementet foreslår en egen regulering av rabatter til bibliotek nedenfor under pkt. 3.2.3. Det foreslås derfor at forhandlers anledning til å gi kvantumsrabatter til sluttkunde, avgrenses mot bibliotekenes innkjøp.

#### **3.2.2.2 Forbud mot å gi bort bøker med fastpris**

Departementet foreslår å presisere i forskriftsforslaget at forhandler ikke kan gi bort bøker med fastpris. Dette omfatter også såkalte indirekte rabatter, hvilket innebærer at en bok med fastpris ikke kan brukes som gave eller andre former for påskjønnelse som vil utgjøre en indirekte rabattering. Forbudet er etter departementets vurdering viktig for sikre fastprisordningens betydning og innhold. Videre vil departementet bemerke at forslaget ikke begrenser muligheten til å gi fri frakt på bokforsendelser i tråd med gjeldende praksis.

Forslaget er i samsvar med gjeldende praksis etter bokavtalen § 2.1 andre ledd, hvor det blant annet fremgår at det ikke er tillatt å gi bort bøker bundet av fastprisen gratis.

Videre er departementet kjent med at det innenfor serielitteraturen foreligger en prispolitikk og utgivelsestakt som skiller seg fra andre bokgrupper. Med «serielitteratur» menes romaner som er skrevet i føljetong på flere bøker. Den tradisjonelle modellen for salg av serielitteratur kjennetegnes ved at papirbøkene selges gjennom abonnementer til sluttkunde, og at første bok i en serie tilbys gratis som ledd i en vervekampanje.

Departementet er av den oppfatning at serieromaner er viktig litteratur for bredden av lesning i Norge, og vurderer det som formålstjenlig å sikre regulering som bidrar til å ivareta serielitteraturens spesielle behov. Departementet foreslår derfor at det skal være tillatt å gi bort gratis førsteeksemplar av serieroman i papirformat i forbindelse med salg av abonnement/omsetning av første bok av en serieroman i papirformat gjennom abonnement. Departementet anser forslaget som en form for kvantumsrabatt, ettersom sluttkunde ved kjøp av abonnement som oftest forplikter seg til å motta flere bøker over en bestemt periode.

### **3.2.3 Bibliotekrabatt**

Bokloven § 5 femte ledd fastsetter at departementet skal gi forskrift om vilkår for rabatter til bibliotek.

Med rabatter til bibliotek menes at bibliotekene kan få rabatt på innkjøp av bøker som har fastpris. Departementet vurderer biblioteksrabatten som en viktig forutsetning for å oppnå oppnå formålet om at befolkningen skal ha tilgang til bredde, mangfold og kvalitet i litteraturen.

Departementet foreslår å forskriftsfeste tilsvarende rabattsats som fremgår av gjeldende bokavtale § 2.2 andre ledd, som åpner opp for at offentlige bibliotek kan gis inntil 20 prosent rabatt ved kjøp av bøker i fastpris.

I forskriften foreslås bibliotek definert som fylkesbibliotekene, folkebibliotekene, skolebibliotekene, bibliotek under universiteter og høyskoler og andre vitenskapelige og faglige bibliotek som drives av det offentlige.

### **3.2.4 Rabatter ved samtidig salg av ulike formater av samme bok**

#### **3.2.4.1 Bakgrunn**

Bokloven § 5 femte ledd åpner opp for at departementet i forskrift kan fastsette vilkår for rabatter ved samtidig salg av ulike formater av samme bok i fastprisperioden.

Forskriftshjemmelen har som formål å muliggjøre kjøp av flere formater av samme bok til nedsatt pris i fastprisperioden, såkalt «bundling» eller «tittelrabatt».

Hverken gjeldende forskrift til konkurranseloven eller gjeldende bokavtale inneholder tilsvarende rabattregulering.

#### **3.2.4.2 Departementets forslag**

Departementet foreslår å forskriftsfeste anledningen for utgiver og forhandler til å inngå avtaler om rabatter ved samtidig salg av papirformat og digitalt format av samme bok til sluttkunde. Departementet anser det som hensiktsmessig at aktørene bør kunne stå mest mulig fritt til å forhandle om nye løsninger innenfor forskriftens rammer, og anser at frie forhandlinger vil resultere i de beste løsningene for markedet.

I boklovens forarbeider på side 40 (Prop. 82 L 2022-2023) er det uttalt at anledningen til å gi rabatter ved samtidig salg er ment å legge til rette for innovasjon ved omsetning av bøker i digitale formater. Særlig studenter ønsker pensumbøker både digitalt og i papirformat, og undersøkelser viser at om lag to av tre studenter mener at de lærer best gjennom en kombinasjon av å lese pensumbøker på papir og digitalt, og om lag en tredel foretrekker å lese digitalt. Anledningen til å gi rabatter ved samtidig salg av ulike formater vil muliggjøre at bøker kan tilbys av forhandler i eksempelvis papir og e-format til en rabattert pris, og at studenten dermed får nytte godt av de ulike formatenes fordeler. Forslaget vil etter departementets vurdering bidra til å sikre at studentene får tilgang til et bredt og mangfoldig utvalg av lærebøker både på papir og digitalt.

Departementet er samtidig av den oppfatning at anledningen til å gi rabatter ved salg av ulike formater av samme bok bør være begrenset til den delen av markedet hvor markedssituasjonen gjør det ønskelig med dynamikk, ettersom rabatter ved samtidig salg av ulike format vil kunne føre til at opphavernes royalt grunnlag reduseres. Behovet for dynamikk må også sees i sammenheng med bokloven § 5 tredje ledd, som fastslår at e-bøker

og digitale lydbøker bare kan omsettes ved eksemplarsalg i fastprisperioden og ikke gjennom strømming i strømmetjenester.

Bøker som selges i det norske bokmarkedet er i dag gruppert i ni ulike bokgrupper, som er nærmere fastsatt i bokavtalen mellom Den norske Foreggerforening og Den norske Bokhandlerforening. Etter departementets vurdering er det særlig de bøkene som faller inn under bokgruppe 2 og de digitale bokgruppene 8.8.1-8.8.5 (lydbøker på lydfil for nedlasting for grunnopplæringen, høyere utdanning, voksenopplæring og faglitteratur for profesjonsmarkedet) og bokgruppe 8.9 (e-bøker til undervisnings- og profesjonsformål), som befinner seg i en markedsituasjon som har størst behov for dynamikk. Departementet foreslår derfor å avgrense bestemmelsens anvendelsesområde mot bokgruppene 8.5 (e-bøker til allmenntilgjengelighet) og 8.8.6-8.8.9 (lydbøker på lydfil for allmenntilgjengelighet), men ber særskilt om innspill fra berørte aktører på dette forslaget.

Det foreslås videre at anledningen til å gi rabatt etter forslaget forutsetter samtidig salg av fysisk og digitalt format av samme bok eller samtidig salg av ulike digitale formater av samme bok, herunder e-bøker og digitale lydbøker. Forslaget åpner følgelig ikke opp for rabatt ved samtidig salg av flere papirformater av samme bok, da behovet for dynamikk i markedet ikke gjør seg gjeldende i samme grad for samtidig salg av pocketbok og innbundet bok.

Departementet foreslår ikke nærmere regulering av størrelsen på rabatten, men mener at utgiver og forhandler er best egnet til å fastsette rabattnivået gjennom forhandlinger seg imellom. Departementet vil samtidig understreke at fremforhandlede avtaler om rabatter ved samtidig salg av papirformat og digitalt format av samme bok ikke kan forbeholdes enkelte aktører.

### **3.3 Forslag til bestemmelser om fastpris på reelle nytgivelser**

#### **3.3.1 Bakgrunn**

I forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 for samarbeid ved omsetning av bøker er det i § 3 gitt unntak for samarbeid om fastpris. Det følger av bestemmelsens tredje ledd at reelle nytgivelser kan utløse en ny fastprisperiode. I forskriften § 2 bokstav f er reelle nytgivelser definert som «nye utgaver som er en større revisjon av et verk». Utgiver er ikke pålagt å sette fastpris på en nytgivelse og kan velge å ikke benytte seg av muligheten. Ofte vil en utgiver ønske å bruke perioden etter fastpris til å nå nye kunder gjennom lavere prissetting.

I høringsnotatet fra Nærings- og fiskeridepartementet av 24. november 2014 om endringer i forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10 for samarbeid ved omsetning av bøker, ble det gitt følgende veiledning til når det foreligger en reell nytgivelse:

*«En publikasjon som er forandret, for eksempel ved oversettelse til et annet språk, nytt innhold, nytt format, innordning i ny serie eller utgivelse på nytt forlag vil etter departementets vurdering kunne anses å utgjøre større revisjoner av et verk som i en separat periode har rett til en egen bindende videresalgpris. Mindre endringer som nytt omslag, nytt trykkeår, ny pris og retting av skrivefeil vil derimot ikke anses som reelle nytgivelser. For*



*fagbøker som revideres vil det for eksempel dreie seg om omfattende og nødvendige faglige oppdateringer, for at en rett til en ny fastprisperiode skal kunne utløses.»*

Etter dagens bokavtale er det ved avgjørelsen om man står ovenfor en nytgivelse som kvalifiserer til ny fastprisperiode, lagt opp til en konkret helhetsvurdering med flere momenter.

Etter praksis fra disse vurderingene er det ikke tilstrekkelig at utgivelsen har et nytt ISBN-nummer, og heller ikke avgjørende at utgivelsen ikke har det. Det avgjørende er om utgivelsen er en reell nytgivelse av ny litteratur. For eksempel vil en ny utgivelse på et forlag av en bok som allerede er gitt ut i samme format på et annet forlag, innholdsmessig samme tekst, men på et nytt forlag med ny forlagslogo og nytt ISBN-nummer, ikke utløse ny fastpris under bokavtalen.

På samme vis er det praksis etter bokavtalen at nytt omslag eller mindre redaksjonelle endringer alene ikke er nok til å begrunne ny fastpris. På den annen side vil større investeringer i et verk i allmennmarkedet som regel kunne utløse ny fastpris, for eksempel hvis en klassiker gjennomgås og får større språklige endringer, nye forord eller etterord, nytt kildeapparat og lignende.

Bokloven § 5 første ledd viderefører muligheten i gjeldende forskrift til å gi bestemmelser om fastpris på reelle nytgivelser av en bok etter at fastprisperioden etter bokloven § 5 første og andre ledd er utløpt. Som utgangspunkt vil fastprisen gjelde for utgivere og forhandlere i tolv måneder for hvert format fra første gang formatet av boka utgis. Fastpris i bokloven er ment som et virkemiddel for å skape stabile og forutsigbare rammevilkår for alle ledd i den litterære verdikjeden, fra forfatter via forlag til bokhandel. Fastprisen legger til rette for bredde, mangfold og kvalitet, både ved at bokhandlere med et bredt sortiment og formidlingskompetanse kan bidra til økt lønnsomhet på smalere titler sammenlignet med fripris, og ved at fastpris muliggjør krysssubsidiering internt i bokbransjen og i forlagshus.

Tidligere utgitte bøker blir av ulike grunner gitt ut på nytt, og hvor store endringer som er gjort og hvor mye den nye utgivelsen skiller seg fra den opprinnelige utgivelsen vil variere. Hensynene bak reglene om fastpris vil også gjøre seg gjeldene for nytgivelser når endringene er omfattende og verket reelt fremstår som en ny utgivelse.

Departementet har i Prop. 82 L (2022–2023) vurdert at behov for ny fastprisperiode blant annet vil kunne foreligge dersom en nytgivelse medfører vesentlige investeringer. Slike investeringer kan omfatte intellektuelle bidrag eller berikelser i form av tekst, språklig bearbeidelse, oversettelse eller illustrasjoner som gir verket en særegen, ny karakter.

### **3.3.2 Departementets forslag**

Departementet foreslår å forskriftsfeste en anledning for utgiver til å sette en fastpris på reelle nytgivelser av en bok som ikke lenger er bundet av fastpris. Muligheten til å sette en ny fastpris på reelle nytgivelser er særlig brukt av utgivere av fagbøker hvor dette sikrer en forutsigbar inntekt som bidrar til at det er økonomisk forsvarlig å revidere fagbøker til både små og store fag.

En ny fastprisperiode vil følge bokloven § 5 første ledd og gjelde for utgiver og forhandlere i tolv måneder. Fastprisperioden løper fra tidspunktet for utgivelsen av den nye utgaven. Fastprisen vil videre gjelde for hvert nye publiseringsformat av nyutgivelsen, tilsvarende regelen i bokloven § 5 første ledd.

Departementet foreslår å tydeliggjøre i forskriften hva som faller inn under begrepet «reelle nyutgivelser». En tydelig definisjon vil gjøre det mer forutsigbart for aktørene når en ny utgivelse vil kvalifisere til en ny fastprisperiode, og vil gjøre det lettere å behandle like saker likt.

Samtidig legges det fortsatt opp til at utgiver foretar en konkret helhetsvurdering ved nye utgivelser. I denne vurderingen vil flere momenter enn dem som er oppstilt i forskriftsbestemmelsen kunne ha betydning.

Departementet legger til grunn at å gi ut en ny utgave av en bok ikke automatisk vil bety at det er en reell nyutgivelse etter forskriften. Å endre omslag, innbinding eller gjøre mindre språklige endringer når innholdet ellers er likt vil ikke være tilstrekkelig for å anse boka som en «reell nyutgivelse». Departementet foreslår videre, i tråd med dagens praksis etter gjeldende bokavtale, at en ny utgivelse på et forlag av en bok som allerede er gitt ut i samme format på et annet forlag i seg selv ikke kvalifiserer til en ny fastprisperiode. Det vil heller ikke være tilstrekkelig at nyutgivelsen erstatter eksisterende digital utgave av en bok, for eksempel at en eldre lydbokinnspilling gis ut på nytt. En helt ny innlesing vil derimot kunne kvalifisere til ny fastpris.

Departementet foreslår at det fortsatt kreves en større revisjon av boka for å kunne få ny fastpris. Boka må ha gjennomgått en vesentlig endring. Det er ikke ment å senke terskelen for når en utgivelse kvalifiserer for en ny fastprisperiode sammenlignet med dagens regelverk eller praksis. Anledningen til å sette ny fastpris skal ikke kunne misbrukes av utgiver til å innføre «evig» fastpris på enkelte titler.

Større investeringer i et verk i allmenntilstanden vil kunne utløse ny fastpris, for eksempel hvis en klassiker gjennomgås og får større språklige endringer, nye for- eller etterord og/eller nytt kildeapparat etc. Dette vil også gjelde for å få forlenget fastprisperioden for fagbøker. En ny utgave vil ikke automatisk regnes som en reell nyutgivelse. Den faglige oppdateringen må ha hatt et vesentlig omfang.

Samtidig legger bestemmelsen til rette for at utgivere skal kunne investere på nytt i gamle forfatterskap, både på papir og i digitale formater. Det vil også hjelpe de som utgir standardverk for oppslag eller kunnskapsinnhenting i mange utgaver, for eksempel oppslagsverk eller ordbøker. Slike bøker selger ofte i mindre volum over en lengre periode enn fastprisperioden, og vil uten et slikt unntak være mindre lønnsomt å utgi.

## **3.4 Forslag om overgangsbestemmelser og ikrafttredelse**

### **3.4.1 Bakgrunn**

Bokavtalen § 2.1 forplikter medlemmene i Den norske Bokhandlerforening og Den norske Forleggerforening til å fastsette utsalgsprisen på sine bøker i utgivelsesåret og frem til og med 30. april året etter. Ordningen omfatter alle bøker i alle format første gang de lanseres og alle salgs- og distribusjonsformer. Når en tittel lanseres i pocketutgave i fastprisperioden, opphører fastprisen på e-bokutgaven. For særlig ressurskrevende utgivelser kan fastprisperioden forlenges ved at forlaget gir bokhandelen full returrett for bøkene og informasjon om de utgivelser som skal omfattes av dette.

### **3.4.2 Departementets forslag**

Bokloven § 14 andre ledd gir departementet forskriftshjemmel til å fastsette overgangsbestemmelser for bøker som omfattes av fastpris etter en gjeldende bokavtale på det tidspunktet bokloven begynner å gjelde.

Boklovens fastprisordning er innrettet annerledes enn fastprisordningen som følger av bokavtalen mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening, og loven og bokavtalen vil gi overlappende regler om fastpris for bøker som gis ut i løpet av 2023.

Departementet foreslår at for bøker som er i fastpris i henhold til bokavtalen § 2.1 ved lovens ikrafttredelse, fortsetter fastprisen å løpe etter denne avtalen til og med 30. april 2024. Dette innebærer også at bokavtalens rabattbestemmelser i § 2-2 vil fortsette å gjelde i fastprisperioden. Med den planlagte ikrafttredelsen av loven 1. januar 2024, vil dette gjelde for bøker som utgis i løpet av 2023. For bøker som gis ut etter lovens ikrafttredelse gjelder bestemmelsene i bokloven og bokforskriften.

Ikrafttredelsestidpunktet for forskriften settes til 1. januar 2024, se forslaget § 8. Det tas sikte på at boklovens bestemmelser trer i kraft på samme tidpunkt.

## **4 Økonomiske og administrative konsekvenser**

Forslagene i forskrift til bokloven er i hovedsak en oppmykning av lovens bestemmelser, i tråd med lovens forskriftshjemler, og pålegger ingen nye plikter for de aktørene som omfattes av bokloven. Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser for de aktørene som er omfattet av bokloven, vises det til utredningen i Prop. 82 L (2022-2023) kapittel 18 s. 87.

Forslaget § 1 fastsetter unntak fra virkeområdet til bokloven for selvpublisister. Forslaget innebærer at selvpublisister som omsetter egne bøker til sluttkunde, ikke vil bli pålagt skaffeplikt for papribøker etter bokloven § 6 første ledd eller tilbudsplikt for lydbøker etter bokloven § 7 første ledd. Forslaget om vilkår for kvantumsrabatter til slutt kunder, rabatter til bibliotek og rabatter ved samtidig salg av ulike formater av samme bok, gjør det mulig for forhandler å selge bøker i fastpris til en rabattert pris til sluttkunde. Forslagene er i stor grad en videreføring av bestemmelsene i forskrift om unntak fra konkurranseloven § 10, som er

fulgt opp i gjeldende bokavtale inngått mellom Den norske Forleggerforening og Den norske Bokhandlerforening. Kvantumsrabatter er særlig viktig for gave- og bedriftsmarkedet der det omsettes større kvanta. Forslaget om bibliotekrabatt gir bibliotekene mulighet til å få rabatt på innkjøp av bøker som har fastpris. Dette vil bidra til økt innkjøp til bibliotekene og følgelig et bedre utvalg for bibliotekets brukere.

Forslaget om anledningen til å gi rabatter ved samtidig salg av ulike formater, legger til rette for innovasjon og markedsdynamikk ved omsetning av bøker i digitale formater. Forslaget om at utgiver kan sette en ny fastprisperiode på reelle nyutgivelser av en bok etter at fastprisperioden etter bokloven § 5 første eller andre ledd er utløpt, er valgfri for utgiver å benytte seg av og medfører dermed ikke økonomiske konsekvenser som ikke utgiver ønsker å påta seg. Forslaget vil også sikre nye versjoner av bøker, som gir forbrukerne mangfold og bredde i litteraturen og bransjeøkonomien bedre beskyttelse.

## **5 Forslag til forskrift om omsetning av bøker (bokforskriften)**

### **§ 1 *Unntak fra virkeområdet til bokloven***

Bokloven §§ 6 første ledd og 7 første ledd gjelder ikke for utgivere som kun utgir egne bøker på eget forlag.

### **§ 2 *Rabatter til bibliotek***

Forhandler kan gi bibliotek inntil 20 prosent rabatt.

Med bibliotek menes fylkesbibliotekene, folkebibliotekene, skolebibliotekene, bibliotek under universiteter og høyskoler og andre vitenskapelige og faglige bibliotek som drives av det offentlige.

### **§ 3 *Kvantumsrabatt til sluttkunde***

Forhandler kan gi sluttkunde inntil 20 prosent rabatt ved kjøp av 50 til 200 eksemplarer av samme bok. Ved kjøp av over 200 eksemplarer av samme bok er det fri rabatt.

Første ledd gjelder ikke for bibliotek.

### **§ 4 *Rabatt ved samtidig salg av ulike formater av samme bok***

For fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning kan utgivere og forhandlere inngå avtaler om rabatter ved samtidig salg av papirformat og digitalt format av samme bok.

### **§ 5 *Forbud mot å gi bort bøker med fastpris***

Forhandler kan ikke gi bort bøker med fastpris gratis. Dette begrenser likevel ikke adgangen til å gi fri frakt på bokforsendelser.

Forbudet gjelder ikke for førsteeksemplar av en serieroman i papirformat ved kjøp av abonnement.

### **§ 6 *Fastpris på reelle nyutgivelser av en bok***

Utgiver kan sette en fastpris på reelle nyutgivelser av en bok som ikke lenger er bundet av fastpris.

Fastprisen på tolv måneder, jf. bokloven § 5 første ledd, løper fra tidspunktet for utgivelsen av hvert publiseringsformat av den nye utgaven.

For å regnes som en reell nyutgivelse må det ha funnet sted en vesentlig endring av boka. Endringene kan omfatte berikelser i form av tekst, språklig bearbeidelse, oversettelse eller illustrasjoner som gir verket en ny karakter.

En ny utgivelse med mindre endringer som nytt omslag, nytt trykkeår og retting av skrivefeil vil ikke være en reell nyutgivelse.

### **§ 7 *Overgangsbestemmelser for bøker i fastpris etter gjeldende bokavtale***

For bøker som ved lovens ikrafttredelse er i fastpris i henhold til gjeldende bokavtale av 1. januar 2017, fortsetter fastprisen å løpe etter denne avtalen til og med 30. april 2024.

For bøker som gis ut etter lovens ikrafttredelse gjelder bestemmelsene i bokloven og denne forskriften.

### **§ 8 *Ikrafttredelse***

Forskriften trer i kraft 1. januar 2024.